

Denumirea practicii: Categoria practicii:

**Sistemul
PREVENT**

- Sisteme și instrumente

Date de contact:

Agenția Națională de Integritate din
România

- www.integritate.eu
- ani@integritate.eu
- + 40-372-06 98 69

Țara:

România

Riscul (riscurile) de fraudă contracarat(e)

- conflictul de interese;
- evitarea sau manipularea procedurilor de achiziții publice.

Context și obiectiv(e)

La momentul aderării la UE, la 1 ianuarie 2007, România trebuia să mai înregistreze unele progrese, alături de Bulgaria, în domeniul reformei sistemului judiciar și al corupției. CE a instituit mecanismul de cooperare și de verificare (MCV) ca măsură tranzitorie pentru a sprijini cele două țări. **Agenția Națională de Integritate (ANI) din România și sistemul PREVENT** au fost instituite în cadrul acestui proces specific de monitorizare pentru a aborda problema părtinirii în deciziile privind contractele de achiziții publice.

Principalul obiectiv al sistemului PREVENT, gestionat de ANI și operațional din 2017, este de a **preveni potențialele conflicte de interese** în contractele de achiziții publice. PREVENT acționează ca mecanism de verificare ex-ante, prin investigarea potențialelor conflicte de interese din cadrul sistemului electronic de achiziții publice (SEAP) și prin eliminarea acestora fără a afecta procedurile în curs. Acționând înainte de semnarea unui contract, PREVENT poate evidenția eventualele conflicte, fără a pune în pericol contractele și, prin urmare, finanțele publice. Accentul se pune pe o abordare preventivă ex-ante, spre deosebire de sancțiunile și investigațiile ex officio.

Descrierea practicii

În urma publicării anunțului de participare în SEAP, se instituie o comisie de evaluare în cadrul autorității contractante (AC). În conformitate cu Legea română nr. 184/2016 și cu Legea română nr. 99/2016, AC sunt obligate să completeze un **formular electronic de integritate** pe platforma SEAP. Există 39 de categorii diferite de funcționari publici care trebuie să completeze un **formular de integritate**. Atunci când ofertanții depun o ofertă pentru contract, aceștia trebuie, de asemenea, să completeze un **formular de integritate**. **Formularul de integritate** trebuie actualizat pe întreaga durată a procedurii de licitație.

Următoarele informații sunt incluse în **formularul de integritate**:

- **Informații privind procedura de achiziții publice:** sursa de finanțare pentru achiziții publice; valoarea estimată; date de identificare ale AC; tipul contractului etc.;
- **Informații privind factorul de decizie:** date de identificare personală; funcția în cadrul autorității; calitatea de membru sau funcția de decizie în cadrul ONG-ului sau al asociațiilor;
- **Informații privind consultantii:** funcția; date de identificare personală; număr de înregistrare fiscală;

- **Informații privind comisia de evaluare:** numărul personal de identificare al membrilor; funcția/calitatea; dacă au lucrat în trecut pentru ofertanții participanți;
- **Date privind ofertanții/candidații:** funcția/calitatea; numărul de înregistrare fiscală; sediul.

ANI asigură procedurile de colectare, prelucrare, evaluare și publicare a informațiilor necesare privind activele și interesele pe portalul web public, unul dintre cele mai importante instrumente ale ANI.

PREVENT **compară informațiile** furnizate în *formularele de integritate* cu cele din următoarele trei baze de date:

- SEAP (Sistemul Electronic de Achiziții Publice);
- DEPABD (Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date); și
- ONRC (Oficiul Național al Registrului Comerțului).

PREVENT generează o notificare în cazul în care apare un conflict de interese, care este apoi analizată de inspectorii ANI. Dacă se consideră necesar, aceștia transmit electronic o *avertizare de integritate*, prin intermediul sistemului PREVENT, persoanei care face obiectul unui potențial conflict de interese și, de asemenea, managerilor de nivel superior ai AC.

În urma unui avertisment de integritate, AC are obligația de a investiga și de a lua una dintre următoarele măsuri:

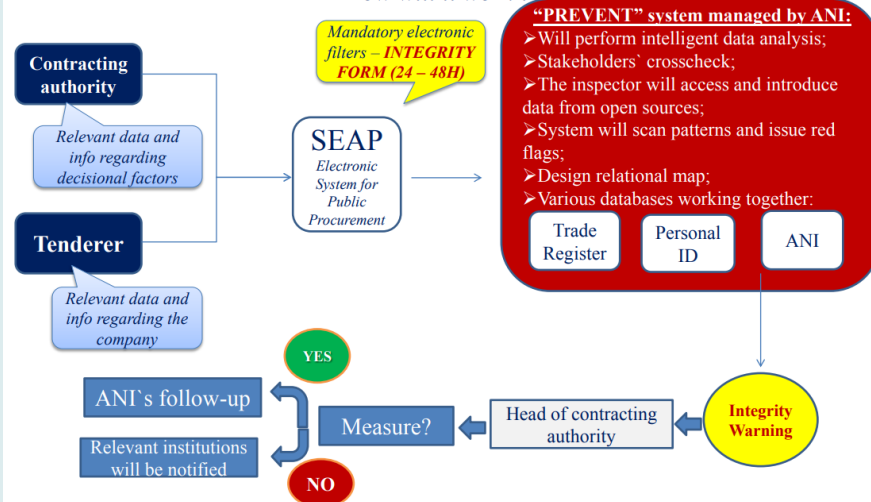
- înlocuirea membrului comitetului de evaluare care se află într-un potențial conflict de interese;
- sau excluderea ofertantului, a candidatului, a ofertantului asociat, a subcontractantului sau a entității terțe de sprijin care se află în conflict de interese.

În cele din urmă, ANI verifică dacă au fost luate toate măsurile necesare pentru a elimina situația conflictului de interese. Lipsa de acțiune în urma unui avertisment de integritate sau de a completa un *formular de integritate* declanșează o anchetă din oficiu a ANI cu privire la conflictul de interese. Reprezentanții care cauzează conflictul de interese persistent pot fi împiedicați să ocupe un rol public timp de până la 3 ani. O dată la 6 luni, ANI emite un raport privind numărul de avertismente de integritate.

Sistemul PREVENT a început să identifice cazurile de conflict de interese în cadrul departamentelor de achiziții publice care utilizează fonduri UE, dar ulterior a fost extins la întregul buget public național al României.

„PREVENT” system – performing ex-ante checks

How will it work ?

Sursa: https://www.academiadepolitie.ro/root/proiecte_eu/2018/sesiunea2/PREVENT-ANAMARIA_ANGHELESCU-ANI.pdf

Caracteristici unice

PREVENT utilizează o combinație de baze de date pentru a compara informațiile furnizate în *formularele de integritate*. Sistemul PREVENT compară *formularele de integritate* cu datele disponibile din trei surse de baze de date (menționate mai sus) și emite un semnal de alertă în cazul în care se înregistrează ceva suspect.

AC-urile care se ocupă de contracte care depășesc pragurile minime de achiziții publice sunt mandatate prin lege să completeze un **formular de integritate**, ceea ce înseamnă că PREVENT deține informații substanțiale pentru a verifica încrucișat seturile de date. La 15 iunie 2020, numărul de declarații ale funcționarilor publici transmise prin intermediul portalului PREVENT se ridica la 7 775 197, asigurând un sistem temeinic și eficient de verificare încrucișată a informațiilor.

Efecte și rezultate

Potrivit Raportului MCV al Comisiei Europene din 2019, sistemul PREVENT rămâne pe deplin operațional, iar ANI raportează rezultate pozitive. În sens mai larg, rezultatele înregistrate de ANI au rămas constante în ceea ce privește investigațiile cazurilor de incompatibilitate și de conflicte de interese de natură administrativă.

De la crearea PREVENT în urmă cu trei ani, prin intermediul sistemului au fost examinate peste 50 000 de proceduri de achiziții publice și 260 000 de contracte. Au fost emise avertismente pentru 123 de potențiale conflicte de interese, iar în 96 % dintre cazuri AC a luat măsuri pentru a elimina conflictul potențial în ceea ce privește contractele în valoare de aproximativ 300 milioane EUR. Restul de 4 % din cazuri au făcut obiectul unei anchete din oficiu.

Numărul cazurilor de conflicte de interese nedivulgate a scăzut cu 52 % datorită eficienței sistemului PREVENT pe o perioadă de doi ani și jumătate.

În 2016, au existat 466 de anchete din oficiu privind conflictele de interese. Până în 2019, acest număr s-a redus la 215, ceea ce reflectă activitatea investigatorilor ANI și a sistemului PREVENT.

Principali factori ai succesului

- Sistemul PREVENT a fost conceput astfel încât să fie o **platformă simplă, ușor de utilizat și accesibilă**, construită în jurul unei definiții clare a conflictului de interese. Acest lucru facilitează completarea de către AC a *formulelor de integritate*, ceea ce conduce la rezultate mai bune în întregul sistem.
- Legislația care sprijină PREVENT este, de asemenea, un aspect esențial al succesului său. Aceasta prevede obligația contractanților publici de a completa *formularul de integritate* pentru procedurile SEAP.
- AC-urile au, de asemenea, obligația de a respecta un **cod de conduită** cu o listă de verificare internă. Acest lucru este important, deoarece contribuie la conștientizarea a ceea ce este acceptabil și a ceea ce nu este acceptabil în cadrul instituției. Un cod de conduită contribuie la eliminarea ambiguității din jurul zonelor gri, cum ar fi donațiile, unde există o limită fină între generozitate și intenții răuvoitoare.

Provocări întâmpinate și lecții învățate

- O limitare este faptul că sistemul a fost dezvoltat pentru a preveni conflictele de interese familiale. Astfel, sistemul nu identifică alte potențiale conflicte care includ prieteni și foști colegi. De asemenea, PREVENT nu verifică achizițiile publice sub anumite praguri.
- Deși nu este obligatoriu, în practică, PREVENT este, de asemenea, utilizat ca o bună practică pentru contractele evaluate sub pragul minim. Cea mai mică sumă verificată de PREVENT a fost de 10 EUR.

Potențialul de transferabilitate

Orice țară care dorește să aplice sistemul PREVENT trebuie să instituie, într-o primă etapă, un sistem funcțional de informare cu privire la active și interese. Odată instituit, un sistem precum PREVENT va avea nevoie de resurse umane și de baze de date interconectate (ANI dispune de un personal format din 50 de investigatori pentru a investiga toate avertismentele de integritate).